

Att så några busfrön

Om insådd av hotade åkerogräs med skånskt ursprung i trädesåker i naturreservatet Maglehem i Skåne, september 2017

Traditionellt åkerbruk i sandiga jordar

Skåne har landets rikaste vilda flora med många växter som bara finns här i hela landet. Men tyvärr också flest antal rödlistade arter (vars långsiktiga överlevnad inte är säkrad). En stor majoritet av de växtarter som numera är hotade har gynnats av historiskt brukande av betesmarker, ängar och åkrar. Några av alla växtarter som missgynnats av förändrat lantbruk är växter vars ekologiska nischer gör att de ofta förekommer som åkerogräs. I östra Skånes sandmarker var man före handelsgödselns tid tvungen att låta den magra sandjorden ligga i träda i flera år mellan odlingsåren. Trädesjordbruket höjde sandmarkernas redan höga mångfald av växter och djur ytterligare. Många nätta ettåriga eller fleråriga växter behöver bar jord för att få utrymme att gro. Under några år efter uppodlingen kunde de blomma och sätta frön och när växtligheten slöt sig gynnades de av att det på nytt var dags att odla upp ytan.

Höstsådd i Maglehem

Under nätverket Svenska kulturlandskaps workshop i september 2017 återupptogs det historiska trädesjordbruket i en del av det nya naturreservatet Maglehem. Tillsammans med angränsande naturreservat kommer ett helt landskap av sandmarker att återskapas i området. Länsstyrelsen, markägarna och djurhållare har genom arbete med skötselplan och konkreta åtgärder gjort förändringar som kommer att ha stor positiv effekt för biologisk mångfald i Skåne. Det återupptagna trädesjordbruket med historiska spannmålssorter bidrar både till förståelsen för sandmarkernas historiska ekologi och återskapar habitat för ett flertal hotade arter. I samråd med markägaren Hans Larsson, som också är ordförande för föreningen Allkorn, och Länsstyrelsen gjorde Fredriksdal museer och trädgårdar en utsådd av två arter av hotade åkerogräs. Åkermadd, *Sherardia arvensis* (rödlistad som "starkt hotad") och sommarklynne,

kalvnos

klubbfibbla

sommarklynne

åkermadd

Valerianella dentata (rödlistad som "sårbar"). Den senare finns i Skåne bara på 1-3 växtplatser och ingen av dem hyser någon stabil population. Den nya åkern har goda förutsättningar att bli en långsiktig livsmiljö för de här hotade åkerogräs. Under tidig vår 2018 kommer vi att återvända till området för att så ut ytterligare 3 arter av hotade åkerogräs som etablerar sig bättre genom att gro på våren. Åkerfibbla, *Hypochaeris glabra* (rödlistad som "sårbar"), kalvnos, *Misopates orontium* (rödlistad som "nära hotad") och klubbfibbla, *Arnoseris minima* (rödlistad som "starkt hotad"). Frön av alla arterna har sitt ursprung från plantor och frön som samlats in från Skånes natur. Sommaren 2018 kommer det följas upp hur väl etableringen lyckas.

Levande museisamlingar

Fredriksdal museer och trädgårdar är ett friluftsmuseum och botanisk trädgård. Den botaniska trädgården har sedan starten på 1930-talet fokus på Skånes vilda flora. Utifrån trädgården förmedlar Fredriksdal kunskap om ekologi och botanik till barn och vuxna. Sedan några år tillbaka förnyas växtsamlingarna genom ett aktivt insamlingsarbete. Allt fler av trädgårdens växter ska ha ett lokalt eller regionalt ursprung för att även kunna fylla en bevarandefunktion. Vi benämner växtsamlingarna och hanterar dem som "levande museisamlingar", vilket innebär att de har ett musealt bevarandevärde, ska ha dokumenterat geografiskt ursprung och hanteras så att de även i fortsättningen är bevarandevärda (bl.a. undviks korsning med andra arter eller annat ursprung av samma art). Fredriksdal samarbetar med Länsstyrelsen i Skånes Naturskydds-enhet, Lunds botaniska förening och Botaniska trädgården vid Lunds universitet för att bevara några av de mest hotade kärlväxtarterna i Skånes rika flora. Växter samlas in och bevaras i de båda botaniska trädgårdarna. För att lyckas med utmaningen att bevara Skånes och Sveriges biologiska mångfald måste arterna först och främst bevaras i passande miljöer i naturen. Men när en växt har blivit så sällsynt som tyvärr många arter har blivit i Skåne och kanske bara växer på en handfull platser, kan bevarande i odling, så kallad ex situ bevarande vara ett lämpligt och ibland det enda alternativet. När naturområden restaurerats så att miljöer lämpliga för de hotade arterna har återskapats, är tanken att arterna ska kunna spridas från de botaniska trädgårdarna tillbaka ut i naturen, liksom vi gjorde i naturreservatet Maglehem i september. Nu hoppas vi på en lyckad etablering så att de här arterna får en ny växtplats!

åkerfibbla

Läs mer i Naturvårdsverkets [åtgärdsprogram för hotade åkerogräs](#).

Sök mer info om rödlistade växter, djur och svampar (skriv namnet i sökfältet): <https://artfakta.artdatabanken.se/>.